

Norsunluukoirra
ROKKA

ja maalaispojan matka
myrskyn silmään

TONI LAHTINEN

TAMMI

TONI LAHTINEN

Norsunluukoira
ROKKA

**ja maalaispojan matka
myrskyn silmään**

KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ

tammi

75 VUOTTA

HELSINKI

Kuvat Toni Lahtisen yksityiskokoelmasta,
ellei kuvan yhteydessä muuta mainita.

© TONI LAHTINEN JA KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ TAMMI 2018

ISBN 978-952-04-0172-6

PAINETTU EU:SSA

Sisällys

Teoksen alkulähteillä	9
Puhelu menneisyydestä	10
Masentunut eläindekkari	13
Bulldozer ja pastorin avioton lapsi	16
Surun anatomiaa ja itsetutkiskelua	18
Lapsuuden oppitunnit	21
Maalaismiljöön empatian opettajana	24
Papan varjo	27
Punainen hanki	29
Yläaste – vain alkusoittoa hulluille vuosille	31
Kaksi lehmänpaskaa etelärinteessä	34
Adolf Ehrnrooth	38
Tampere nääs	40
Maailma lintukodon ulkopuolella	43
Itsetutkiskelua poliisikoulussa	49
Kotkan poikii ja Heinolan Jeppe	52
Romania ja hyppy tuntemattomaan	58
Paska poliisi	62
Onnellisuuden rakennuspalikoita	64
Tuhlaajapojan paluu Suomeen	68
Maatalouskoulussa vuosien tauon jälkeen	72

WWF ja lapsuuden unelmat	77
Rokka – kiroileva koiranpentu	80
Rokka aseopissa	85
Omaan kotiin	87
WWF auttaa norsunluutalkoissa	89
Yhteistyö WWF:n kanssa tiivistyy	92
Naarasleijona ja diplomatian kukkanen	94
Musta komedia kakkostien levikkeellä.....	96
Neuvotteluja Tansaniassa	100
Ruahan kansallispuisto	104
Eläinsuojelua Alppien katveessa	108
Veritulppa ja veljeyden merkit	111
Lähtöpäivän riemua ja kakkadraamaa	114
Tukholmasta Amsterdamiin	120
Lento Dar es Salaamiin	126
Ensimmäinen aamu Tansaniassa	132
Esimakua Tansanian haasteista	135
Kolmas päivä Tansaniassa	136
Projekti etenee	141
Taloja ja tapaamisia	143
Suhde Elisifaan vahvistuu	148
Tutustuminen Tansanian poliisikoirayksikön päämajaan	150
Ihmeperantumisen kautta tärkeisiin tapaamisiin	156
Tapaamispäivän kliimaksi	162
Kodin turvaa Dallasin malliin	164
Kodinhengettäriä ja prostituoituja	168
Koiranohjaajien haastattelu	171

Poron kieli ja kuollut koira	177
Matka verkostojen outoon maailmaan.....	183
Rokka, Kippari ja veriset syöksyhampaat.....	187
Haasteita nestehukan muodossa	193
Haasteet kasaantuvat	195
Neuvottelu Rokan toimivaltuuksista	199
Koulutusprojektin alku ja pentutestit	201
Red Bullia ja kulkukoiria	205
Hyökkäys poliisiasemalle	208
Surun ja ilon kontrasti	212
Leonardo DiCaprio ja norsunluunäytteet.....	216
Poliisikoirayksikön peilikuva	219
Korruption haju Darin lentokentällä	226
Sataman turvallisuusjohtajan piinapenkki.....	231
Turvattomuuden tunne kasvaa	237
Katse erikoisjoukkojen suuntaan	240
Onnen alkulähde	242
Tiedonhankintaa Tansanian sydänmailla	245
Tapaus Norsunluukuningatar	247
Maijan sinivalkoiset siivet	259
Koulutusprojektin arkea operaatioiden lomassa.....	260
Tangan operaatio	263
Tapaus Zürich	271
Shetani, itse paholainen	275
Kun aika pysähtyi	282
Tapaus Frank	285
Terveys romahtaa	289
Uusi koti	292

Suru-uutinen ja Sansibarin kutsu	294
Sansibarin lupaava alku	299
Sansibarin kansainvälinen seula	304
Viesti kulissien takaa	307
James Bond ja kananpojat	311
Varapresidentin kirje	314
Sataman hikoileva pukumies	316
Kokeneen tullimiehen kahdet kasvot	320
Koiran saastainen kuono	323
Poliisikomentajien hapuilevat katseet	326
Räjähteitä ja kilpimiehiä	328
Miehet portin takana	330
Kutsu Sansibarin poliisin päämajaan	333
Kalpea rikostutkija ja viinipullo	336
Merimatka siintää horisontissa	338
Karu todellisuus lyö vasten kasvoja	344
Goodbye Tanzania	347
Viimeinen yritys ja hullunmylly	350
Kaipuu sorvin ääreen	354
Kiitos	359

Teoksen alkulähteillä

Miksi kirjoitin tämän teoksen? Elämäkerta? Ei, teos ei täytä elämäkerran tunnusmerkistöä. Tyhjentävä raportti norsujen-suojeluprojektistamme? Ei, sitäkään se ei ole.

Lähdinkö norsunluukoira Rokan kanssa Tansaniaan sattumien summana vai kenties etsimään vastausta mielessäni niin usein pyörineeseen kysymykseen: miksi olemme täällä? Tätä olen usein pohtinut.

Puhelu menneisyydestä

Elokuinen torstaiamu armon vuonna 2017, Suomen Sysmässä oli kaikki hyvin. Rakas Maija istui vieressäni sohvalla nurkkaan käpertyneenä. Ympärillämme makoili neljä koira, nuo maailman karikoita kanssamme kahlanneet sisupussit. Tansaniassa urotekoja tehnyt Rokka, norsunluukoira, lepäsi itseoikeutetusti isäntänsä jalkojen päällä. Ajoittain ahtaaksi käynyt yksiömme tuntui juuri nyt maailman parhaalta paikalta, kodilta.

Tuore arpi kaulallani muistutti maanantaina tehdystä leikkauksesta. Saattoi se myös peilata elettyä elämää, kynttilän polttamista kahdesta, jollei kolmestakin päästä. Kun jotain tekee, se on tehtävä sata lasissa. Vähempi ei riitä, jos sekään.

Kahvikuppi istui tottuneesti vanhan dekkarin kouraan. Pullakin maistui, ehkäpä liiankin hyvin. Lähes euforisen olotilan katkaisi puhelimen pirinä. Katsoin puhelimeni naarmuista ruutua todeten, että ystäväni Tansaniasta soitti. Mitä nyt? Oliko sattunut jotain ikävää? Eihän hänellä ollut tapana soitella sieltä käsin. Lukuisat vaihtoehdot pyörivät mielessä vastatessani yllättävään puheluun.

– Toni?

– Heidi moi, kuinka teillä menee?

Tunnistin ystäväni ääneen, mutta siinä oli jotain outoa. Pakahdutettua tunnetta, ahdistusta.

Kerroin hänelle lokoisasta aamukahvin makuisesta hetkes-

tämme, minkä jälkeen hiljennyin kuuntelemaan yhteydenoton perimmäistä syytä.

Ystäväni jatkoi värisävällä äänellä:

– Toivottavasti en pilaa teidän aamua... Wayne on tapettu.

Wayne murhattiin eilen Darissa.

Sanansaattaja murtui. Kuulin, tunsin, kuinka ihminen hajosi siellä jossain, tuhansien kilometrien päässä.

Vilkaisin nopeasti Maijaa, joka tuijotti tietokoneensa näyttöä luurit päässään. Rakkaani levollisuudesta päättelin, että hän katseli Outlanderia tai jotain muuta suosikkisarjoistaan.

Mieleni, kehoni, kaikki toimintoni menivät poliisiajoilta tuttuun ”ota tilanne haltuun” -toimintamalliin: Tunteet sivuun. Ei kyyneliä. Mitä? Missä? Milloin? Miksi? Rauhoittele surun murtamaa ihmistä. Ajatukseni yrittivät löytää ratkaisuja. Kuinka voisın auttaa Heidiä? Miten kertoisin asiasta Maijalle?

Puhelu päättyi.

Lähes täydellinen voimattomuuden tunne hiipi mieleeni, kun käännysin Maijan suuntaan. Heilautin kättäni, jolloin Maija tajusi ottaa kuulokkeet pois korviltaan.

– No mitä nyt?

Päätin mennä suoraan asiaan.

– Wayne on murhattu.

Maija heristi päätään.

– Mitä?

Yritin pysyä rauhallisena.

– Niin, Wayne tapettiin eilen Darissa. Ammuttiin taksiin.

Epäuskoisen Maijan silmät täytyivät kyynelistä – Wayne, Wayne?

Niin, Wayne. Wayne Lotter. Luonnonsuojelun oppi-isä, joka johdatteli tieni savannin sydämeen. Dekkarikollega, jonka kanssa passitin norsunluukauppiaita telkien taakse. Taistelukaveri, johon saatoin tukeutua kuumissa paikoissa

Sansibarilla. Ystävä, jonka kanssa pohdimme ihmiselämän arvoitusta.

Ajatukseni harhailivat. Liittykö Waynen murha vasta julkaistuun lehtijuttuun, jossa paljastin yksityiskohtia Tansaniassa vellovasta korruptiosta?

Pidättelin tunteitani, tai paremminkin tunteet pidättelivät minua. ”Virkamies”-Toni istui kotisohvallaan ilman minkään valtakunnan toimivaltuuksia. Ei ollut oikeutta edes itkeä.

Äkkiä, kuin raivoava meri, painostava vihan tunne syrjäytti kaiken muun. Virkamies muuttui joksikin aivan muuksi. Pelottavaa. Vain hetkeä aiemmin olin tuntenut rakkautta ja mielihyvää, nyt pääni täyttyi mielikuvilla Waynen tappajien ajolahdistista ja ampumisesta. Painoin liipaisinta, ja oikeus oli toteutunut, niinkö? Vastenmielisiä mielikuvia, hyi helvetti, ihan kuin olisi katsonut itseään jostain katon rajasta. Oli vaikea tunnistaa tuota sohvalle jähmettynyttä miestä, jonka silmät olivat täynnä eleetöntä vihaa.

Masentunut eläindekkari

Wayne edusti minulle jotain sellaista, mitä kaupasta ei ole mahdollista ostaa. Sydäntä, luottamusta ja veljeyttä. Oikeudenmukaisuutta ja periksiantamattomuutta. Hän oli minulle se tyyppi, joka kääntää asiat oikeinpäin ennen elokuvan lopputekstejä ja joka pelastaisi maailman vielä moneen kertaan menestysrainan jatko-osissa. Wayne oli tosielämän supersankari, johon luodit eivät pysty. *Eihän sankarit kuole, eihän?*

Yksiömme seinät alkoivat kaatua päälleni. Jotain oli keksittävä.

Lähdin Maijan ja koirien kanssa metsään, paikkaan, joka niin monet kerrat aiemminkin oli saanut toimia sieluni haavahoitajana. Tällä kertaa se ei auttanut. Oliko haava liian tuore? En pystynyt antamaan metsän parantaville voimille mahdollisuutta, vaan selailin puhelintani selityksiä etsien.

Puhelimen merkkiäni kertoi saapuneesta WhatsApp-viestistä. National Geographicin toimittaja tiedusteli, voisinko kirjoittaa heille muistokirjoituksen Waynestä. Kirjoitus oli tarkoitus julkaista heidän Twitter-tilillään, jolla oli yli 20 miljoonaa seuraajaa. Hyväksyin pyynnön, sillä katsoin sen tilaisuudeksi vaalia Waynen jättämää perintöä. Päätin kirjoittaa heille ensimmäisenä mieleeni tulleesta asiasta: Wayne koki olonsa epämurkavaksi julkisissa esiintymisissä, mutta siitä huolimatta hän astui toistuvasti tälle epämurkavuusalueelleen auttaakseen hädänalaisia luontokappaleita. Oman

hyvän olon sivuuttaminen toisen elävän olennon auttamiseksi kertoo yksilöstä paljon.

Muistokirjoituksen laatiminen oli yksi elämäni raskaimmista kirjoitusurakoista, vaikka kyse oli vain muutamasta rivistä. Sydän pakahtuen halusin lähettää Wayneille viestin tuonpuoleiseen, jonka olemassaoloa toivoin nyt enemmän kuin koskaan aikaisemmin. Ehkä tapaisimme vielä.

Rintaani painoi kiviröykkiö, jonka siirtäminen tuntui ylivoimaiselta tehtävältä. Yritin nukkua, mutta tuijotin vain kattoa. *Olihan se pelkkää unta, olihan? Avaan tietokoneen, kirjoitan hakupalkkiin Waynen nimen, ja hakutulos kertoo Waynen uusista aikaansaannoksista? Eikö niin?*

Ei saatana Wayne! Sä sanoit mulle aina, ihan aina, että turvallisuudesta pitää huolehtia! Missä sun turva nyt oli? Missä oli ne aseistetut turvamiehet, joita minunkin turvakseni vaadit silloin Sansibarilla? Mitä? Missä? Vastaa!

Matkustin ajatuksissani harmaaseen usvaan, jossa oli vaikea löytää oikeaa polkua. Etsin vastauksia, turhaan.

Kerta toisensa jälkeen avasin Team Rokka -projektin sähköpostin. Jäin tuijottamaan minulle lähetettyjä tiedusteluja, tapaamispyyntöjä ja median yhteydenottoja. Suljin tietokoneen, vaikka tunsin syyllisyyttä siitä, etten vastannut viesteihin. Jotenkin kaikki tuntui aivan yhdentekevältä koko projektin suhteen. Olin aikanaan luonut Team Rokan yhdessä Waynen kanssa, nyt se saisi mennä hautaan hänen mukanaan.

Ajatukseni alkoivat kiertää kehää. Umpinaista lenkkiä, josta rationaalisuus oli tyystin kaikonnut. Paha olo yritti ulos, mutta lienee eksynyt matkalla. Mitä helvetin järkeä tässä kaikessa enää oli? Miksi ylipäätään yrittää yhtään mitään? Ummista silmäsi, niin kaikki on ok. Kukaan ei osoittele syyttävällä sormella, ja saat elää elämäsi aivan rauhassa. Haasta vääryydentekijät, ja sinut nähdään uhkana. Kun sinusta tulee liian suuri uhka, sinut tapetaan. Fyysisesti tai henkisesti. Ei kai sentään Suomessa?

Tunsin pakottavaa tarvetta tehdä jotain. Waynen murha ei saanut jäädä selvittämättä. Tansaniaan en voisi mennä, mutta voisinko tehdä jotain Suomesta käsin? Niin tai näin, yritettävä oli. Koko juttu haisi tuhansien kilometrien päähän. Oliko Waynen tappokäskey tullut korkealta? Ehkä keskushallinnosta saakka? Oliko murhan takana kovan luokan korruptio? Jotain sellaista, mihin olin törmännyt Sansibarilla työskennellessäni? Miksi Tansanian presidentti Magufuli ei ollut julkisesti tuominnut Waynen murhaa? Mieleni täytyi näistä kysymyksistä.

Oli aika toimia. Otin yhteyden tansanialaiseen tietolähteeseen. Siihen, jonka antamat tiedot olivat tähän asti pitäneet aina paikkansa. Siis luottopakki, ainakin omalla tavallaan. Mies oli kuullut Waynen tapauksesta mielenkiintoisia tarinoita. Hän kertoi minulle kansalaisten keskuudessa kiertävästä huhusta, jonka mukaan joku korkea-arvoinen virkamies olisi antanut Waynen tappokäskyn.

Pelkkä huhu? No, sille ei kannata antaa liiaksi painoarvoa, mietin itsekseni. Toisaalta tätäkään vaihtoehtoa ei voinut poissulkea. Yksi asia oli kuitenkin varma. Tietolähteen kertoma karu tarina nosti kiviä pois rinnaltani. En ollut enää yksin ajatusteni kanssa: epäily virkamiesvetoisesta murhasta oli nostettu pöydälle nyt myös kadunmiesten toimesta.

Bulldozer ja pastorin avioton lapsi

Juttutuokio tietolähteen kanssa sai minut pohtimaan asioita pintaa syvemältä. Se palautti mieleeni muiston muutaman kuukauden takaa. Tuolloin Dar es Salaamin poliisikomentaja Makonda tunkeutui aseistettujen turvallisuusjoukkojen kanssa yksityiselle televisioasemalle. Yöllisen operaation aikana Makonda vaati televisioasemaa esittämään videon, jonka tarkoituksena oli mustamaalata paikallista pastoria. Mikäli videota ei esitettäisi, edessä olisi vankilareissu. Kyse oli videosta, jolla erään naisen väitetään kertovan pastorin aviottomasta lapsesta.

Miksi Makonda halusi videon julkiseksi? Luoja tietää, mutta ei kerro. Spekulaatioiden mukaan asia liittyi poliisikomentajan ja pastorin välisiin riitoihin. Pastori oli aiemmin syyttänyt Makondaa väärinkäytöksistä, Makonda taas pastoria osallisuudesta huumekauppaan. Mainittakoon, että pastori todettiin myöhemmin syyttömäksi – ainakin huumekauppaan. Totuus pastorin aviottomista lapsista, tai poliisikomentaja Makondan väärinkäytöksistä, on jäänyt julkisuudessa kertomatta. Presidentin kanta asioihin oli kuitenkin selvä: poliisikomentajan piti tehdä, mitä katsoi tarpeelliseksi, ja näin jatkaa hienoa työtään.

Tansanian presidentille annettu Bulldozer-lempinimi sai mielessäni nyt aivan uusia ulottuvuuksia. Kaikki ei ollutkaan hyvin, ainakaan demokratian näkökulmasta katsoen.

Hain keittokomerosta kolmannen kupillisen kahvia ja

ryhdyin tutkimaan lisää tätä televisioasemalle tehtyä iskuja. Muistikuvani kirkastuivat entisestään: tapaus johti lopulta silloisen Tansanian tiedotusministerin potkuihin. Presidentti Magufulille näytti olevan liikaa se, että tiedotusministeri oli tuominnut televisioasemalle tehdyn iskun ja määrännyt asian tutkittavaksi.

Tilanne tapauksen ympärillä muuttui vieläkin aggressiivisemmaksi, kun juuri erotettu ministeri yritti pitää asiasta tiedotustilaisuutta: siviiliasuisten miesten joukko saapui paikalle käskyttäen ministeriä takaisin autoonsa. Sanalliset käskyt eivät tuottaneet tulosta, jolloin yksi miehistä veti housunkauluksestaan aseensa ja osoitti sillä ex-ministeriä. Ilma sakeni aggressiivisesta kielenkäytöstä. Kävi selväksi, että ex-ministeri ei tulisi pitämään tiedotustilaisuutta aikomallaan tavalla. Asemiesten väliintulo teki tehtävänsä: ex-ministerin myöhemmin pitämä tiedotustilaisuus oli hengeltään presidenttiä kiittelevä. Muistikuvat tiedotusministerin tapauksesta loivat synkän varjon ajatusteni ylle: Oliko mahdollista, että myös Wayne oli joutunut tällaisten asemiesten kohteeksi?

Surun anatomiaa ja itsetutkiskelua

Waynen tapauksesta kantautui korviini koko ajan tietoja, jotka eivät täsmänneet asian julkisen uutisoinnin kanssa. Tunsin edelleen vihaa, mutta enää en tiennyt, ketä olisin vihannut eniten, Waynen ampujia vai mediaa, joka vaikutti olevan pahan palveluksessa.

Aika jatkoi kulkuaan, mutta koin asian suremisen todella vaikeaksi. Kyyneleet eivät valuneet, vaikka paha olo painoi ryhtiä kasaan.

Ryhdyin pohtimaan surun anatomiaa faktiselta pohjalta. Mitä surin tai yritin surra? Sitäkö, että Waynella ei ollut enää oikeutta tallata maapallon pintaa ja tehdä rakastamiaan asioita? Mutta hei, eihän hän tuosta oikeudestaan enää välitä, eihän? Surinko siis hänen läheistensä tuskaa? Vai voisiko tuskan ja vihan lähteenä olla se, että joku vei *minulta* mahdollisuuden jutella asiat selviksi Waynen kanssa? Moni asia, melko kipeäkin, jäi selvittämättä. Olinkohan nyt itsekeskeinen?

Ainakin olin äärimmäisen surullinen norsujen puolesta. Maailma on täynnä puhujia, sellaisia, jotka sanovat auttavansa. Kymmenen, sata tai tuhat sanaa ei kuitenkaan merkitse mitään ilman Waynen kaltaisia tekijöitä. Niitä, jotka ryhtyvät sanoista tekoihin.

Koin syyllisyyden tunnetta siitä, että tälläkään kertaa en pystynyt suojelemaan ystävääni epäoikeudenmukaiselta maailmalta. Mieleeni tulvi muistoja lapsuuden talvipäivästä,

joka päättyi rakkaan eläinystäväni kuolemaan. Silloinkaan en onnistunut suojelemaan ystävääni.

Minun oli vaikea tunnistaa itseäni. En tiennyt, mitä olin, mistä olin tullut, puhumattakaan siitä, minne olin menossa.

Ryhdyin selailemaan Team Rokan toiminnasta julkaistuja artikkeleita. Niitä tuntui riittävän. Monenlaisia. Jokaisessa oli oma pieni mausteensa toimittajan maun mukaan. Oli oravanpyörästä hyppääjää, ex-sotilasta ja poliisia, oli eläinsuojelijaa, heikomman auttajaa ja norsunluukauppiaiden jahtaajaa. Toisinaan sankarin kädet olivat olkapäitä myöden paskassa, toisinaan tämä nähtiin kumartamassa valtionjohdolle mirri kaulassaan.

Median objektiivisuus ja markkinatalous, mielenkiintoinen yhdistelmä. Eräs minua haastatellut toimittaja kiteytti asian harvinaisen selkeästi:

– Kyllä minä mielelläni tekisin asiapitoisempia juttuja, mutta minkäs teet, kun viereisellä sivulla olevat tissit keräävät kymmenen kertaa enemmän klikkejä.

Aina ei sentään tissejä tarvita. Sankaritarinoilla on tapana herättää mielenkiintoa kansalaisten keskuudessa. Itseäni eivät sankareiden viitat kuitenkaan kiinnosta. Huomattavasti kiinnostavammaksi koen sankareiden inhimillisen puolen, juurisyyt tekemisilleen tai tekemättä jättämisilleen. Olisiko aika jättää viitat ja valkeat ratsut Batmanin ja Mustanaamion yksinoikeudeksi?

Kokeneella poliisikollegallani oli tapana sanoa, että elämä on ajalehtimistä karikosta karikkoon, karikkojen välillä pitäisi vain osata elää. Tuo lause rauhoitti mieltäni tälläkin kertaa. Papallani oli tapana ilmaista sama asia hiukan eri sanoin: köyhää viedään nykimällä. Näistä elämänviisauksista huolimatta en halunnut tuudittautua ajatukseen, että karikat seuraavat toisiaan – tai että nykiminen kuuluisi arkeeni sen automaattisena osana. Halusin selvittää elämäni liittyviä syy-seuraussuhteita ja pyrkiä oppimaan jotain tuosta pro-

sessista. Halusin saada takaisin sitä oikeudenmukaisuuden ja objektiivisuuden tajua, josta olin aika ajoin kyennyt olemaan ylpeä.

Lapsuuden oppitunnit

Henkilöhistoriaani liittyvät muistikuvat tuntuivat kovin harmailta. Jopa useiden vuosien ajanjaksot olivat kuin pois pyyhittyjä. Oliko syynä stressi, terveyshuolet, Team Rokan raskas keikka Tansaniassa, vai mistä oli kysymys? Paha sanoa.

Istuin alas syvään huokaisten. Halusin vain sulkea silmäni ja katsoa kauas menneisyyteeni. Päästää irti niistä rooleista, jotka elämäni olivat viime aikoina hallinneet.

Pertunmaa, Kuortti. Rivitalorakennusta ja hiekkaihoista pihaa silmäkantamattomiin, siltä se ainakin puolen metrin korkeudesta näytti. Tuossa miljöössä seikkailin kaksosveljeni kanssa elämäni ensimmäiset neljä vuotta.

Tätini mukaan olin kaksosveljeäni hitaampi ja rauhallisempi, mutta minulla oli voimakas tarve tutustua kaikkeen uuteen. Asioista oli saatava selvää. Pyykinpesuaine ja luomivärit oli testattava – josko niistä olisi muonaksi. Keskustelukumppanina olin pedantti, ylimalkaiset selitykset eivät tiedonjanoani tyydyttäneet.

Myös fysiikan lait kiinnostivat: tuolin päältä hyppäämällä päättyy aikanaan alas. Kokematon mäkimies ei vielä ymmärtänyt, että alastulo kannattaa tehdä jalat – ei pää – edellä. Verenmakuinen oppimistilanne oli päättyä sekasortoon, mutta onneksi naapurimme olivat hiukan meitä vauraampia. Heillä oli puhelin, jolla pääsimme soittamaan apua. Se oli seiskytlukua se.

Hiukan ennen 4-vuotissyntymäpäiväämme saavutin vel-

jeni kanssa muutamia isoja merkkipaaluja. Isän opastuksella tehdyllä jousipyssyllä ampuminen oli tärkeä juttu, samoin ensimmäinen itsenäinen kauppareissu. Isän rahapussista otetut rahat päätyivät valtatie laidassa olleen grillikiosin kassaan. Kauppa se on, joka kannattaa. Tyytyväisten veljesten kotimatka päättyi kuitenkin tien pientareelle, jossa polkumme yhtyivät meitä etsimässä olleen isän kanssa. Itku pitkästä ilosta.

Eläminen ei kuitenkaan ollut pelkkää hetkessä säheltämistä. Tein toisinaan hyvinkin topakoita tulevaisuuden suunnitelmia, enkä juurikaan välittänyt ympärilläni olevien ihmisten kommentteista. Olin päätökseni tehnyt: viimeistään koulupoikana polttaisin tupakkaa.

Ystäviä minulta ei puuttunut. Erityisesti naapurin vaaleatukkaisen pojan kanssa sain kokea monenlaisia elämän oppitunteja. Näistä muutama on jäänyt erityisesti mieleeni. *Puukko voi olla terävä ja sen käyttäminen ihmislihaa vasten sattuu.* Tämän totesin päivänä, jona ystäväni päätti veistellä kättäni. Häden hetkellä apu löytyi kodin huomasta. Teko ei kuitenkaan saanut jäädä rangaistuksesta: hain metsästä sopivan astalon ja lähdin tavoittamaan pahantekijää. Mahanalukseni oli täynnä jalkoja, mutta pelkkä vauhti ei aina riitä, ei tuolloinkaan. Viettävä pihamaa suisti oikeutta janoavan sheriffin kontilleen, ja huuto oli sen mukainen. Taas kerran oli kaivettava kivensirut pois polvinahoista.

Tuohon aikaan myös remonttihommat kiinnostivat. Erään huoneiston lattialle jääneet maalipurkit näyttivät houkuttelevilta, joten päätimme suorittaa kämpän maalaustyön ilman erilliskorvausta.

Autoremonttejakin teimme toisinaan. Erityisen kattavan käsittelyn sai osakseen eräs pihamaallemme eksynyt automobiili, jonka mittaristo kaipasi vaihtoa. En pitänyt itseäni pahantekijänä, vaikkakin se huutava talonmies taisi olla asiasta eri mieltä. Eräänä päivänä huuto loppui: Saimme

Team Rokan perustajan, norsunluun salakuljettajien jahtaajana tunnetuksi tulleen Toni Lahtisen omakohtainen kertomus elämästä, jota on lapsesta lähtien ohjannut vahva halu kysyä, kyseenalaistaa ja ottaa kantaa, toisinaan hyvin ehdottomallakin tavalla.

Pyrkimys oikeudenmukaisuuteen on ollut Toni Lahtisen elämänohje siitäkin huolimatta, että teini-ään myrskyt olivat suistaa herkän nuorukaisen elämän sivuraiteelle. Aikuisuuden kynnyksellä alkoholista tuli lähes jokapäiväinen ystävä. Itsetuhoisten ajatusten lomassa Toni alkoi miettiä, kuinka voisi hyvittää läheisilleen aiheuttamansa vuosien pahan olon. Poliisin työ? Ensimmäinen ajatus sai kelvata. Mutta vain noin vuosikymmenen ajaksi, kun kutsumus eläinten auttamiseen alkoi tuntua yhä väkevämmin.

Lapsuuden maalaismiljöössä Tonilla oli tapana pelastaa hyönteisiä, nyt hän lähti auttamaan koiria eri puolille maailmaa – jokaisella kokemuksella oli paikkansa matkalla Tansaniaan, jossa Toni päätyi Rokka-koiransa kanssa pelastamaan norsuja pahamaineisten rikollisten kynsistä ja törmäsi hengenvaaralliseen korruption maailmaan. Kotimaahan palattuaan Toni sai räiskyvää palautetta esiintymisestään *Norsunluukoira*-dokumenttisarjassa. Hyväntekijä vai natsi? Arvio norsunluusyndikaatteja käräyttäneestä Suomi-pojasta näytti vaihtelevan kovin paljon. Rohkea työ eläinsuojelun hyväksi palkittiin kuitenkin kutsulla tasavallan presidentin itsenäisyyspäivän vastaanotolle vuonna 2016.

www.tammi.fi

99.1

ISBN 978-952-04-0172-6